

Vergaderjaar 1990-1991

21 967

Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie, de Ambtenarenwet 1929, de Beroepswet en enkele andere wetten (integratie raden van beroep/Ambtenarengerechten en arrondissementsrechtbanken; vereenvoudiging regelingen vorming en bezetting kamers)

C

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN NOTA VAN WIJZIGING EN TOELICHTING ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

I. NOTA VAN WIJZIGING

a. In de oorspronkelijke tekst werd voorgesteld artikel 5a van de Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten te laten vervallen.

b. In de oorspronkelijke tekst kwam het nu voorgestelde derde lid van artikel 5b van de Wet op de rechterlijke organisatie niet voor.

c. In de oorspronkelijke tekst luidde het voorgestelde onderdeel D van artikel VI:

In artikel 5c wordt « , 4 en 5 » vervangen door : en 4.

d. In de oorspronkelijke tekst luiden de voorgestelde onderdelen Xa en Xb van artikel XV:

Xa

Artikel 31 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. De Centrale Raad bestaat uit een voorzitter, ondervoorzitters, leden en plaatsvervangende leden.

2. Het tweede lid vervalt.

3. Het derde, vierde en vijfde lid worden vernummerd tot tweede, derde en vierde lid.

Xb

Artikel 31a komt te luiden:

Artikel 31a

Voor de toepassing van artikel 31, eerste lid, wordt de voorzitter aan wie buitengewoon verlof zonder behoud van bezoldiging is verleend, voor de duur van dat verlof en gedurende ten hoogste een jaar daarna buiten beschouwing gelaten.

II. TOELICHTING

a. Het algemeen deel van de oorspronkelijke toelichting luidde:

ALGEMEEN

1. Oogmerk

Deze nota van wijziging heeft een tweeledige doelstelling:

– het beëindigen van de deelneming door leken-leden aan de rechtspraak in sociale-zekerheidszaken en in burgerlijke ambtenarenzaken en het met elkaar in overeenstemming brengen van de deelneming door militaire leden aan de militaire ambtenarenrechtspraak en de militaire straf- en tuchtrecht-spraak;

– het vereenvoudigen van de regelingen betreffende de samenstelling van de rechterlijke colleges.

Voorts zijn enkele technische verbeteringen en kleine aanpas-

singen in het wetsvoorstel aangebracht.

2. Deelneming aan de rechtspraak door leken-leden

In de memorie van toelichting (blz. 13) is reeds vermeld dat er, mede in het perspectief van de integratie, gerede aanleiding is, de deelneming door leken-leden aan de rechtspraak in sociale-zekerheidszaken en in ambtenarenzaken te heroverwegen. De in de memorie van toelichting bedoelde adviezen zijn inmiddels ontvangen, terwijl voorts het nodige overleg heeft plaatsgevonden. Mede op basis daarvan heeft de in het vooruitzicht gestelde heroverweging plaatsgehad. De resultaten daarvan zijn in deze nota van wijziging neergelegd.

Zoals gezegd roept de onderbrenging van de sociale-zekerheids- en de ambtenarenrechtspraak in eerste aanleg bij de rechtbanken onder meer de vraag op of er termen zijn om ook in de nieuwe, geïntegreerde opzet deelneming door leken-leden aan deze takken van de administratieve rechtspraak voor te schrijven. Het kabinet is tot het oordeel gekomen, dat voor de sociale-zekerheidsrechtspraak en de burgerlijke ambtenarenrechtspraak deze vraag ontkennend moet worden beantwoord, en dat voor de militaire

ambtenarenrechtspraak de deelneming door militaire leden in overeenstemming moet worden gebracht met de militaire straf- en tuchtrechtspraak. Daaraan liggen de volgende overwegingen ten grondslag.

Hoofddregel is, dat de rechtspraak plaatsvindt door tot de rechterlijke macht behorende rechters, dat wil zeggen voor het leven benoemde juridisch geschoolde, professionele rechters. De onafhankelijkheid van deze rechters, hun juridische scholing en hun professionele rechterlijke attitude staan borg voor de kwaliteit van de rechtspraak. Bovendien is in het perspectief van de integratie van groot belang dat zij op ten minste twee van de drie hoofdterreinen van de rechtspraak inzetbaar zijn omdat aldus de rechts-eenheid tussen de verschillende takken van rechtspraak wordt bevorderd.

De Grondwet laat toe, dat aan de rechtspraak door de rechterlijke macht wordt deelgenomen door personen die niet tot de rechterlijke macht behoren. Dit zijn de zogenoemde leken-leden, voor wie niet het vereiste van een juridische opleiding geldt en die in de regel ook niet voor het leven worden benoemd en geen professionele rechters zijn. De Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie heeft in deel II van haar Eindrapport betoogd dat voor deelneming door leken-leden aan de rechtspraak door de rechterlijke macht slechts plaats is als de inbreng van de leken-leden in een bepaalde tak van rechtspraak is aangetoond. Naar de opvatting van het kabinet moet dit betekenen dat voor (handhaving van) deelneming door leken-leden aan de rechtspraak door de rechterlijke macht in het algemeen alleen dan aanleiding is indien de rechtspraak betrekking heeft op geschillen die slechts adequaat kunnen worden beslist als het betrokken rechterlijke college structureel beschikt over zeer specifieke en voor de professionele rechters moeilijk te verwerven deskundigheid inzake en praktijkervaring met de onderliggende materie. Daarvan is naar het oordeel van het kabinet in de rechtspraak in sociale-zekerheidszaken en in burgerlijke ambtenarenzaken geen sprake. De praktijk bij de raden van beroep/Ambtenarenrechten leert

dat in de loop der tijd de materiedeskundigheid primair bij de professionele rechters is geconcentreerd, alsmede dat er geen sprake is van een behoefte aan zeer specifieke deskundigheid waarover de professionele rechters niet zouden (kunnen) beschikken. Dat blijkt ook al uit het feit dat bij de Centrale Raad van Beroep het ontbreken van leken-leden niet als een gemis wordt ervaren. Er is dan ook uit dien hoofde geen aanleiding om de deelneming door leken-leden aan de sociale-zekerheids- en de burgerlijke ambtenarenrechtspraak te continueren. Daarbij speelt tevens, in verband met de rechtseenheid ook binnen de administratieve rechtspraak, een rol dat het om een substantieel aantal zaken gaat. Voorts kan worden opgemerkt dat door de invoering van een integraal verplichte bezwaarschriftprocedure ingevolge de Algemene wet bestuursrecht de bestuurlijke inbreng in het traject voorafgaand aan een mogelijk beroep op de administratieve rechter wordt versterkt. Voor de rechtspraak in militaire ambtenarenzaken ligt de zaak anders. Geheel in lijn met de regelingen voor de militaire straf- en tuchtrechtspraak in dezen zoals die op 1 januari 1991 bij gelegenheid van de integrale herziening van het militaire straf- en tuchtrecht in werking zijn getreden, wordt voor deze tak van de administratieve rechtspraak voorgesteld het leken-element, zij het in beperkte zin, te handhaven. Concreet betekent dit dat indien een militaire ambtenarenzaak door een meervoudige kamer (van de rechtbank te 's-Gravenhage) wordt behandeld, deze is samengesteld uit twee professionele rechters, van wie een als voorzitter optreedt, en een militair lid.

In vroeger tijden golden naast specifieke deskundigheid en praktijkervaring nog andere algemene overwegingen om leken-leden aan de rechtspraak in bepaalde categorieën geschillen te laten deelnemen, met name het versterken van de vertrouwensband tussen de rechter en de justitiabelen en – in geval van administratieve rechtspraak – het accentueren dat rechter en administratie geen tegenstelling vormen. Op grond van deze overwegingen werd veelal tevens voorgeschreven dat de leken-leden afkomstig moesten zijn uit dan wel moesten

worden voorgedragen door bepaalde maatschappelijke groeperingen of eventueel ministeries. Deze andere overwegingen voor lekenrechtspraak zijn thans achterhaald. Ik verwijs in dezen met name naar de wetgeschiedenis van de Wet van 12 maart 1986 (Stb. 99) tot wijziging van de Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie, in het bijzonder naar het advies van de Raad van State, het nader rapport en het advies van de Organisatie-Commissie van de Sociaal-Economische Raad (SER). Bij deze wet is de deelneming door leken-leden aan de rechtspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven beëindigd. Het past in de lijn van deze ontwikkelingen, ook in de sociale-zekerheidsrechtspraak en de burgerlijke ambtenarenrechtspraak deze koers te volgen.

Ten slotte is bezien of er, in afwijking van de hoofddregel, niettemin gronden zijn om voor sociale-zekerheidszaken en burgerlijke ambtenarenzaken lekenrechtspraak voor te schrijven. Voor de sociale-zekerheidsrechtspraak geldt dat het feit dat, voor zover het de werknemersverzekeringen betreft, de premies daarvoor grotendeels worden opgebracht door werkgevers en werknemers, eertijds een belangrijke rol heeft gespeeld bij de organisatie van de raden van beroep. Wat er zij van de intrinsieke waarde van deze overweging, in elk geval komt daaraan thans aanzienlijk minder gewicht toe. Ten eerste is de sociale-zekerheidsrechtspraak niet beperkt tot geschillen over premies (en uitkeringen) betreffende de werknemersverzekeringen; geschillen over uitkeringen betreffende de volksverzekeringen nemen een even belangrijke plaats in. Ten tweede hebben veel geschillen geen betrekking op sociale-verzekeringsuitkeringen maar op verstrekkingen in het kader van de sociale voorzieningen. Ten derde is wetgeving tot stand gebracht inzake uitkeringsregelingen met een afwijkende financiering, zoals de Toeslagenwet. Uit het voorgaande volgt dat er heden ten dage ook geen bijzondere overwegingen meer zijn voor deelneming door leken-leden aan de sociale-zekerheidsrechtspraak. Datzelfde geldt voor de burgerlijke ambtenarenrechtspraak.

Omtrent het kabinetsvoornemen in

dezen ten aanzien van de sociale-zekerheidsrechtspraak is op 18 juli 1990 advies gevraagd aan de SER. Het advies, gedateerd 15 februari 1991, is bij brief van 1 maart 1991 aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en mij aangeboden. De SER is tot een verdeeld advies gekomen.

De kroonleden kunnen zich verenigen met het kabinetvoornemen Dit deel van de raad ziet de deelneming van op voordracht van organisaties van werkgevers en van werknemers benoemde leken-leden aan de sociale-zekerheidsrechtspraak als een oneigenlijk element in de rechterlijke organisatie. Deze betrokkenheid van leken-leden laat zich verklaren op historische gronden, maar blijkt in de praktijk van betrekkelijk ondergeschikte betekenis te zijn. Dit deel hecht ook op het terrein van de sociale zekerheid aan een zuivere plaatsbepaling van de rechtspraak naast wetgeving en bestuur. Consequentie daarvan is dat, waar aan werkgevers- en werknemersorganisaties in de uitvoering van de sociale verzekering een centrale positie is toegekend, deze organisaties niet betrokken behoren te zijn bij benoemingen bij rechtsprekende colleges. De redenen die destijds bij de invoering van het lekenelement in de sociale-zekerheidsrechtspraak een rol hebben gespeeld zijn, aldus dit deel van de raad, achterhaald. Daarvoor in de plaats zijn geen andere doorslaggevende argumenten te noemen. Integendeel, de toenemende werkdruk op de rechterlijke macht en de toenemende complexiteit van de geschillen maken dat de nadruk steeds meer komt te liggen op een doelmatige rechtspleging waarin onafhankelijkheid, deskundigheid en professionaliteit voorop staan. In deze context ligt deelneming van lekenleden niet langer in de rede.

Dit deel verwacht niet dat afschaffing van het lekenelement tot een verschraling van de oordeelsvorming zal leiden of tot een verhoging van procesdrempels. Het wijst erop, dat op het terrein van de sociale-zekerheidsrechtspraak de opstelling van de rechter niet lijdelijk is. Verder is via rapportages door (medische of arbeids-) deskundigen of in de vorm van voorprocedures de inbreng van sociale aspecten die van belang zijn voor de oordeelsvorming gewaarborgd. Los daarvan is dit deel van mening dat voor zover

maatschappelijke organisaties zich een taak toekennen bij de bevordering van een optimale rechtsbescherming, het veeleer in de rede ligt dat deze dit tot uiting brengen in een optimale ondersteuning van de justitiële door de eigen rechtskundige diensten.

De ondernemersleden en de werknemersleden zijn van mening dat aan de betrokkenheid van lekenleden in de rechtspraak op het terrein van de sociale zekerheid een positieve waardering moet worden gegeven.

Sociale-zekerheidsgeschillen zijn naast juridische geschillen ook in sociaal opzicht vaak gecompliceerde geschillen, waarin niet alleen een juridisch-technische oordeelsvorming maar ook een oordeelsvorming over maatschappelijke aspecten en arbeidsverhoudingen een belangrijke rol speelt. De inbreng van maatschappelijke ervaring en rijpheid via leden bij wie de juridische discipline niet voorop staat, kan dan bijdragen tot een meer afgewogen en betrokken besluitvorming, hetgeen dit deel van de raad van groot belang acht voor de toepassing van de sociale-zekerheidswetgeving en de kwaliteit van de rechtsbescherming. De tot nu toe gehanteerde motieven voor lekenleden bij de raden van beroep doen in dat verband nog steeds opgeld, zij het dat het accent in de loop van de tijd minder is komen te liggen op deskundigheid en meer op algemeen maatschappelijke ervaring en betrokkenheid. Deze kunnen volgens dit deel het best tot uitdrukking worden gebracht indien de betrokken leden worden voorgedragen door organisaties van werkgevers en van werknemers. Daarbij heeft het verleden uitgewezen dat de aldus benoemde leden geenszins problemen hebben opgeroepen voor een onafhankelijke oordeelsvorming binnen de raden van beroep. Ook van politisering in de rechtspraak is geen sprake geweest. Naar de mening van dit deel van de raad ligt dit na de overheveling van de rechtspraak in sociale-zekerheidszaken naar de rechtbanken niet anders. Integendeel, de beoogde verhoging van doelmatigheid en capaciteit door professionalisering van de rechtspraak kan ook een risico van verschraling van de oordeelsvorming en verhoging van procesdrempels inhouden, hetgeen door de aanwezigheid en de deelneming van leken-

leden kan worden tegengegaan. Een verdergaande beperking van de rol van leken-leden zoals thans wordt voorgesteld door het kabinet wijst dit deel dan ook af.

In het standpunt van de werkgevers- en de werknemersleden worden de taak en de kwaliteiten van de professionele rechter miskend. Het standpunt impliceert uiteindelijk, dat de rechter geschillen uitsluitend juridisch-technisch beoordeelt en dat deze de noodzakelijke (algemene) maatschappelijke ervaring, rijpheid en betrokkenheid, in elk geval voor zover het gaat om het beslissen van sociale-zekerheidszaken, ontbeert, welke pijnlijke lacunes bij uitstrek zouden kunnen worden opgevuld door door de organisaties van werkgevers en werknemers voorgedragen leken-leden. De werkelijkheid is gelukkig anders. Bij de selectie van rechters wordt, behalve uiteraard op een adequaat juridisch niveau, in het bijzonder gelet op een maatschappelijke achtergrond en maatschappelijke ervaring en rijpheid die het mogelijk maken de veelheid en variëteit aan zaken binnen de grenzen van het recht op afgewogen wijze en met gezag te beslissen. Een risico van verschraling van de oordeelsvorming acht het kabinet dan ook in het geheel niet aanwezig, integendeel. Ook vermog het niet in te zien waarom de beëindiging van de deelneming door leken-leden tot een verhoging van de procesdrempels zou leiden. Voorts gaan deze leden er kennelijk van uit dat sociale-zekerheidszaken een unieke categorie van geschillen vormen omdat zij in sociaal opzicht vaak gecompliceerd zouden zijn en een bijzondere kennis van arbeidsverhoudingen vereisen. Nog afgezien van het feit dat dit betoog slechts op een zeer beperkt deel van de sociale-zekerheidsgeschillen betrekking lijkt te hebben, kan het ook voor dat terrein geen dienst doen als pleidooi voor handhaving van de deelneming door leken-leden. Immers, de ervaring heeft geleerd dat deze geschillen in doorsnee in sociaal opzicht niet meer of minder gecompliceerd zijn dan zeer vele andere geschillen. Voorts is wat de burgerlijke arbeidsrechtspraak betreft nimmer gebleken van een structureel gebrek bij de rechters aan kennis van arbeidsverhoudingen. Er is geen reden om aan te nemen dat dat wat de sociale-zekerheidsrechtspraak betreft anders zou zijn.

Het zal duidelijk zijn dat het betoog van de ondernemersleden en de werknemersleden het kabinet niet tot een ander standpunt heeft gebracht en dat het kabinet zich gesterkt weet door de argumenten van de kroonleden.

Omtrent het kabinetsvoornemen in dezen ten aanzien van de burgerlijke ambtenarenrechtspraak is overleg gevoerd met de centrales van overheids personeel. Bij brief van 7 maart 1991 hebben de centrales uiteindelijk bedenkingen geuit. Deze zijn in de brief niet nader gespecificeerd, doch in het overleg is naar voren gekomen dat zij vergelijkbaar zijn met hetgeen van de zijde van de werkgevers- en de werknemersleden in het hiervoor behandelde SER-advies naar voren is gebracht.

De slotsom moet zijn, dat bij gelegenheid van de integratie van de raden van beroep/Ambtenarenrechten en de rechtbanken de rechtspraak in sociale-zekerheidszaken en in burgerlijke ambtenarenzaken geheel in handen van tot de rechterlijke macht behorende rechters wordt gelegd.

Het schrappen van de leken-leden uit de Beroepswet noopt tot heroverweging van de deelneming door leken-leden aan de rechtspraak door het College van beroep studiefinanciering, ook al is dit college op dit moment nog niet bij de integratie betrokken: de institutionele en processuele bepalingen in de Wet op de studiefinanciering zijn immers ontleend aan de Beroepswet. Voorgesteld wordt, ook voor het College van beroep studiefinanciering over te schakelen op integrale professionele rechtspraak, nu er geen overwegingen zijn die in een andere richting wijzen.

3. Samenstelling van de rechterlijke colleges

Artikel 116, tweede lid, van de Grondwet bepaalt onder meer dat de wet de samenstelling van de rechterlijke macht regelt. De Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten bevat een opsomming van de verschillende soorten rechterlijke ambtenaren bij de tot de rechterlijke macht behorende gerechten alsmede een vermelding van de maximaal toegestane aantallen rechterlijke ambtenaren bij de verschillende colleges. Voor de niet tot de rechter-

lijke macht behorende raden van beroep en de Centrale Raad van Beroep bevat de Beroepswet vergelijkbare bepalingen. Voor andere niet tot de rechterlijke macht behorende gerechten, zoals het College van Beroep voor het bedrijfsleven en het College van beroep studiefinanciering, bevat de wet alleen bepalingen over de soorten en niet over de aantallen rechterlijke ambtenaren. Teneinde tegemoet te komen aan de wens een meer slagvaardig benoemingsbeleid ten aanzien van de rechterlijke ambtenaren te kunnen voeren, is bij de Wet van 17 oktober 1978 (Stb. 564) artikel 5a in de Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten opgenomen. Hiermee werd de bevoegdheid gecreëerd, bij algemene maatregel van bestuur (via de zogenoemde voorhangprocedure) de in die wet genoemde maximale aantallen vice-presidenten van en raadsheren in de gerechtshoven, vice-presidenten van en rechters in de rechtbanken en kantonrechters te verhogen. In dezelfde wet werden de tot dan toe wettelijk vastgelegde maximale aantallen raadsheren-, rechters- en kantonrechters-plaatsvervangers, alsmede de maximale aantallen leden van de parketten en griffiers geschrapt. Artikel 5a is in artikel 4, tweede lid, en artikel 31, tweede lid, van de Beroepswet van overeenkomstige toepassing verklaard op de met rechtspraak belaste leden van de raden van beroep onderscheidenlijk de Centrale Raad van Beroep, met uitzondering van de plaatsvervangers.

Thans wordt bij gelegenheid van de integratie van de raden van beroep/ Ambtenarenrechten en de rechtbanken voorgesteld de wettelijke regelingen ter zake te beperken tot het opsommen van de soorten rechterlijke ambtenaren bij de verschillende rechterlijke colleges. De bepalingen over de aantallen komen in de nieuwe opzet te vervallen. Het voorstel vindt zijn grondslag in de wens een flexibeler benoemingsbeleid, dat inspeelt op de werkdruk van de rechterlijke colleges en de werkverdeling tussen de gerechten, verder te bevorderen. Bij de benoeming van leden van de rechterlijke macht is in de praktijk zo nu en dan vooruitgelopen op een wijziging van de in de wet genoemde maxima. Het geldende systeem van vastlegging in een wettelijke regeling leidt tot een dergelijk anticiperen,

dat – hoewel gerechtvaardigd ter voorkoming van achterstanden – op zichzelf onjuist moet worden geacht. Voorts zal het voorstel, waarop door de rechterlijke macht is aangedrongen, tot een vermindering van werklast voor het Ministerie van Justitie, de Raad van State en de Staten-Generaal leiden.

Het voorstel is in overeenstemming met artikel 116, tweede lid, van de Grondwet. Deze bepaling, die ziet op de inrichting, de samenstelling en de bevoegdheid van de rechterlijke macht, schrijft niet voor dat de (maximale) aantallen leden van de rechterlijke macht bij de verschillende colleges bij of krachtens de wet worden vastgesteld. Dit oordeel is onder meer uitgesproken door de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie, die in haar advies van 23 maart 1977 in het kader van de voorbereiding van de hiervoor genoemde Wet van 17 oktober 1978 opmerkt, dat het vaststellen van maxima voor de bezetting van de gerechten niet noodzakelijk tot de samenstelling van de rechterlijke macht in de zin van de Grondwet hoeft te worden gerekend. Eerder had de regering in 1947, bij de parlementaire behandeling van een wetsvoorstel houdende een nieuwe samenstelling van de gerechten, uitgesproken dat het niet wettelijk vastleggen van de formaties niet ongrondwettig is. Het is ook dit oordeel, dat de wetgever er in 1978 toe heeft kunnen brengen voor een deel van de rechterlijke macht de tot dan toe wettelijk vastgelegde maxima te schrappen.

Niettemin heeft de wetgever op inhoudelijke gronden tot 1978 vastgehouden aan regeling bij wet van de maximale aantallen leden van de rechterlijke macht en heeft hij in 1978 voor alle leden van de zittende magistratuur bij de gerechtshoven, de rechtbanken en de kantongerechten – met uitzondering van de plaatsvervangers – gekozen voor regeling bij algemene maatregel van bestuur via de zogenoemde voorhangprocedure. De ratio voor een wettelijke regeling van de maximaal toegestane aantallen rechterlijke ambtenaren is van oudsher gezocht in het streven de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht ten opzichte van het bestuur te verzekeren. Met name zou aldus worden voorkomen dat de regering door het bijbenoemen van haar

welgevallige rechters in een bepaald college de rechtspraak van dat college in de door haar gewenste richting zou kunnen sturen («packing the court»). Deze overweging is in de Nederlandse situatie van zeer betrekkelijke waarde. Onze rechterlijke colleges oordelen immers niet in pleno maar in kamers. Bovendien geschieden benoemingen op aanbeveling van het desbetreffende college. Dat de wetgever zelf de relativiteit van deze gedachte is gaan onderkennen, blijkt uit regelingen zoals die in de Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie ten aanzien van het College van Beroep voor het bedrijfsleven en in de Wet op de studiefinanciering ten aanzien van het College van beroep studiefinanciering. Daarin is niet voorzien in een wettelijke maximering van het aantal rechters. Het kabinet is dan ook van oordeel dat thans het bestaande stelsel zonder bezwaar en zonder risico kan worden verlaten.

Slechts ten aanzien van de Hoge Raad is er aanleiding een andere koers te varen: onder meer de bijzondere positie van de Hoge Raad als cassatierechter, de afwijkende wijze van de vorming en bezetting van de kamers van de Hoge Raad, de bijzondere benoemingsprocedure voor leden van de Hoge Raad en de in artikel 119 van de Grondwet aan de Hoge Raad opgedragen taak vragen om een wettelijke vastlegging van het maximale aantal leden van dit college, zonder de (ook nu niet bestaande) mogelijkheid van wijziging bij algemene maatregel van bestuur. Ten aanzien van de leden van het openbaar ministerie bij de Hoge Raad geldt mutatis mutandis hetzelfde.

b. De eerste volzin van de eerste alinea van de oorspronkelijke toelichting op onderdeel D; onderdeel G, onder 14, luidde:

Onderdeel D bevat de wijzigingen in de Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten die nodig zijn ter uitvoering van het voornemen voor de gerechtshoven, de rechtbanken en de kantongerechten niet langer te voorzien in een wettelijke vastlegging van het maximaal toegestane aantal rechterlijke ambtenaren.

c. De toelichting op onderdeel K kwam uiteraard in de oorspronkelijke toelichting niet voor.